

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Tuomiokapitulin istunto

Kokousaika	18.08.2021 klo 12:00	
Kokouspaikka	Tuomiokapituli	
Osallistujat	Teemu Laajasalo Marja Heltelä Hanna Mithiku Hannu Pöntinen Jukka Pakarinen Ritva Saario Reijo Liimatainen	piispa, puheenjohtaja tuomiorovasti, vpj. maallikkojäsen, poissa asian 12, 13, 15-18, 22 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta) pappisasessori, poissa asian 4 ja 28 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta) pappisasessorin varajäsen, poissa asian 12, 13, 15-18 ja 22 käsittelyn ajan (HL 28 § 1 mom. 7 kohta) lakimiesasessori hiippakuntadekaani
Läsnäolo-oikeutetut	Viivi Ali-Löytty	hiippakuntavaltuuston pj.
Sihteeri	Nina Rajamäki	vs. notaari

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 1 Kokoustiedot**Kokouksen avaus**

Piispa Teemu Laajasalo avasi istunnon.

Hannu Pöntinen luki Apostolien tekojen luvusta 13:21-26.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys Kokous todetaan laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kirkkolain 7: 3 §:n muutoksen (12.3.2021/200) nojalla kirkon viranomaisten toimielimet voivat kokoontua sähköisessä toimintaympäristössä. Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli on päättänyt 17.3.2021 / 2 §, että tuomiokapitulin istuntoon voi osallistua Teams-yhteyden välityksellä 31.8.2021 saakka.

Päätös Kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Pöytäkirjantarkastajan valinta

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi valitaan Marja Heltelä.

Päätös Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 3 Pastori Kai Sadinmaan pysyminen kirkon tunnustuksessa

Diaarinumero DHEL/16/08.00.06/2021

Esittelijä Piispa Teemu Laajasalo

Perustelut **Tausta**

Tuomiokapitulin tietoon on tullut, että pastori Kai Sadinmaa on saarnannut kirkossa messussa ja opettanut seurakunnalle, että pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä eikä erillistä papiksi vihkimistä tarvita. Sadinmaa on samassa saarnassaan myös kehottanut ihmisiä jakamaan ehtoollista toisilleen, viettämään maallikkoehtoollista ilman pappeja. Sadinmaa on myös kirjoittanut kaksi julkilausumaa, joista yhdessä hän vaatii kirkkoa luopumaan vanhurskauttamisopista ja toisessa kehottaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä ja työntekijöitä hylkäämään piispat hengellisinä paimenina ja siten irrottautumaan piispojen kaitsennasta.

Sadinmaa on esittänyt ja levittänyt edellä mainittuja vaatimuksiaan ja kehotuksiaan eri tavoin paitsi saarnassaan myös blogikirjoituksissa, eri radio-ohjelmissa ja sosiaalisessa mediassa.

Määräaikaisen pappisvirasta pidättämisen aiempi käsittely

Kai Sadinmaalle on mainittuja asioita koskien lähetetty lausuntopyynnöt 4.9.2020 ja 18.11.2020. Lausuntopyynnöissä Sadinmaalle on varattu mahdollisuus lausua mainittujen asioiden ohella myös häntä koskevasta kantelusta, jossa Sadinmaan on väitetty kommentoineen epäsovivasti äskettäin menehtyneen kollegan elämäntyötä ja muistikirjoitusta ja samalla epäilty Sadinmaan pysymistä tunnustuksessa, koska hän on pitänyt keskeisintä luterilaista tunnustuskirjaa pelon ja vihan uskontona.

Sadinmaa on kirjoittanut lausuntopyyntöihin kolme vastinetta.

Pastori Kai Sadinmaan kirjoitukset ja kehotukset***Kai Sadinmaan kirjoitus: Kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista***

Kai Sadinmaa on 28.8.2020 julkaissut yhdessä kolmen muun kirjoittajan kanssa blogikirjoituksen, joka on otsikoitu ”Kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista”. Kirjoituksessa Sadinmaa näkee, että kirkon vanhurskauttamisoppi on käsitteenä vieras ihmisille ja jopa kaikkein oppineimmille teologeille. Sadinmaa kertoo, että harva ymmärtää opista enää mitään.

Kirjoituksessaan Sadinmaa avaa omaa käsitystään vanhurskauttamisopista. Hänen käsityksensä mukaan vanhurskauttamisoppi korostaa yksilöä. Yksilökeskeisyyden Sadinmaa näkee alkaneen Augustinuksesta. Yksilön syntisyydestä on Sadinmaan mukaan tullut hiljalleen kirkon ydinasia.

Sadinmaa toteaa, että Lutherin käsitys vanhurskauttamisesta kavensi evankeliumin yhteiskunnallisen sanoman pelkäksi yksilön sisäisyydeksi.

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Hänen käsityksensä mukaan Lutherin vanhurskauttamisopissa ei ole mitään tekemistä Paavalin ajatusten tai Jeesuksen julistuksen kanssa.

Sadinmaan mukaan vanhurskauttamisoppi on materialismin ja ateismin, nykyisen ääri-individualistisen, yksilön itsekkyyttä korostavan kulttuurin äiti. Sadinmaa kirjoittaa, että vanhurskauttamisoppi on merkkipaalu siinä kehityksessä, joka vei Jumalalta tilan maailmasta, etäännytti hänet ihmisestä, luomakunnasta ja lopulta tappoi kokonaan.

Sadinmaa kirjoittaa, että luterilainen vanhurskauttamisoppi luo tunkkaisen ja sumentavan varjonsa rakkauden kaksoiskäskyn yli. Blogikirjoituksen lopuksi Sadinmaa toteaa, että kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista.

Tuomiokapituli on pyytänyt Kai Sadinmaalta vastausta siihen, sitoutuuko Sadinmaa vanhurskauttamisoppiin siten kuin se on tunnustuksessamme sanottu, ja kehottaako hän pappisvirassaan myös seurakuntalaisia siihen sitoutumaan.

Vastineessaan tuomiokapitulille Sadinmaa toteaa, että ei ole kehottanut luopumaan vanhurskauttamisopista. Kuuden sivun mittaisessa vastineessaan Sadinmaa kertoo, että ei ole kehottanut luopumaan vanhurskauttamisopista, vaan tulkitsemaan sitä uudelleen.

Sadinmaa kirjoittaa vastauksessaan, että hänen mukaansa dogmaatikkojen oppiin ei mahdu elämää. Sadinmaan mukaan tunnustus on dogmaatikoille epäjumala.

Sadinmaan mukaan ihmisiä ei voi vaatia uskomaan vanhurskauttamisoppiin, koska kaikkein oppineimmilla teologeillakin on hänen mukaansa vaikeuksia ymmärtää sitä. Tämän kohdan jälkeen Sadinmaan vastine on kopio hänen aiemmin julkaisemastaan blogikirjoituksestaan, jonka johdosta tuomiokapituli pyysi häneltä vastinetta. Erotuksena blogikirjoitukseen on vastineessa se, että kirjoituksen viimeisestä kappaleesta on lause ”kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista” vaihdettu lauseeksi ”tarvitaan paradigman muutos”.

Kai Sadinmaan kommentointi koskien kuolleen pappiskollegan elämäntyötä ja muistokirjoitusta

Tuomiokapituliin on toimitettu Ilmari Karimiehen kantelu, jossa kerrotaan Kai Sadinmaan kommentoineen Facebookissa Suomen ev.lut.kirkon työntekijät ja toimijat -ryhmässä tehtyä julkaisua.

Julkaisu on koskenut kuolleen papin muistokirjoitusta. Sadinmaa on kommentoinut muistokirjoitusta esittämällä retorisen kysymyksen, voiko vainajan tekemää tunnustuskirjojen käännöstyötä pitää merkittävänä. Kommentissaan Sadinmaa on myös todennut Augsburgin tunnustuksen olevan pelon ja vihan uskontoa. Kantelussa tuomiokapitulia pyydetään tutkimaan, onko Kai Sadinmaa rikkonut virkavelvollisuuksiaan papilta vaadittavan käytöksen suhteen kyseenalaistaessaan juuri menehtyneen kollegan elämäntyön sekä pappislupaustaan tunnustuksesta pysymisessä kirjoittaessaan Augsburgin tunnustuksesta pelon ja vihan uskontona.

Tuomiokapituli on varannut Kai Sadinmaalle mahdollisuuden antaa vastineen kantelun johdosta. Sadinmaa ei ole antanut vastinetta kanteluun.

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Kai Sadinmaan opetukset ja kirjoitukset koskien pappisvirasta luopumista ja maallikkoehtoollista

Kai Sadinmaa on 5.10.2020 saarnassaan messussa Viikin kirkossa todennut, että pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä eikä erillistä papiksi vihkimistä tarvita. Edelleen Sadinmaa on myös kehottanut ihmisiä jakamaan ehtoollista toisilleen, viettämään maallikkoehtoollista ilman pappeja.

Sadinmaa on esittänyt samoja ajatuksiaan myös blogissa, radio-ohjelmassa ja sosiaalisessa mediassa.

Saarnassaan Sadinmaa viittaa toiseen kirjoitukseensa ja toteaa ymmärtävänsä hyvin, jos häneltä viedään pappisoikeudet, koska hän irtisanoutui piispoista. Piispoista irtautumisen Sadinmaa kertoo olevan rikkomista valtajärjestelmää, ei kirkkoa vastaan. Sadinmaan mukaan nykyisin kirkossa tärkeintä on ylläpitää ja säilyttää valtajärjestelmä, joka on piispuus.

Sadinmaa toteaa saarnassaan, että kirkon petos sinetöitiin 300-luvulla, kun Konstantinus teki kristinuskosta Rooman valtionuskonnon. Sadinmaan mukaan silloin syntyi valtaa kumartava kirkko. Hänen mukaansa kirkon oppi rakentui vallan välineeksi maallisen valtarakenteen sisällä ja sitä tukemaan.

Saarnassaan Sadinmaa toteaa, että nykyistä pappeutta ei voi perustella apostolisella suksessiolla.

Sadinmaan mukaan kirkkoinstituutio on langennut valtaan, tukenut tuhoisia ideologioita ja hegemonisia rakenteita.

Sadinmaa toteaa, että reformaatio on jäänyt hänen mielestään kesken. Sadinmaan mukaan pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä. Hänen mukaansa erillistä papiksi vihkimistä ei tarvita.

Sadinmaa kehottaa seurakuntalaisia jakamaan ehtoollista toisilleen.

Tuomiokapituli on pyytänyt saarnan perusteella Kai Sadinmaalta vastausta siihen, sitoutuuko Sadinmaa pappislupauksen edellyttämällä tavalla kirkon tunnustuksen mukaiseen käsitykseen pappisvirasta ja sakramenteista, ja kehottaako hän pappisvirassaan myös seurakuntalaisia siihen sitoutumaan.

Kuusisivuisessa vastineessaan tuomiokapitulille Sadinmaa käsittelee kolme ja puoli sivua protestanttisen kirkon käsitetä. Sadinmaa muun muassa toteaa, että kirkkoa ja kaikkia uskon muotoja on pidettävä täysin merkityksettöminä. Hänen mukaansa kaikki on kyseenalaistettava, koko kristinuskon sisältö. Sadinmaan mukaan vain protestin rajalla voi kohdata Jumalan.

Sadinmaan mukaan todellinen protestantti ei ajattele seuraamuksia tai sitä, onko jokin oikein.

Neljännän sivun puolivälistä alkaen Sadinmaan vastine on lähes kopio hänen saarnastaan, jonka vuoksi häneltä on pyydetty lausuntopyyntö. Vastineessaan hän toistaa uudelleen, että pappeus tulee ymmärtää ainoastaan työnjakokysymyksenä. Hänen mukaansa erillistä papiksi vihkimistä ei tarvita.

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Kai Sadinmaan kehotus irtisanoutua piispoista ja piispallisesta kaitsennasta

Kai Sadinmaa on kirjoittanut elokuussa 2020 julkilausuman, jossa hän kehottaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä ja työntekijöitä hylkäämään piispat hengellisinä paimenina. Hän on toistanut kehotuksensa radiossa ja sosiaalisessa mediassa sekä viitannut siihen saarnassaan.

Tuomiokapituli on 4.9.2020 lähettämässään lausuntopyynnössä pyytänyt Kai Sadinmaata vastaamaan, pitääkö hän voimassa päätöksensä irtisanoutua piispan kaitsennasta ja kehottaako hän edelleen kirkon jäseniä ja työntekijöitä hylkäämään piispat hengellisinä paimenina.

Vastineessaan Sadinmaa kirjoittaa omasta mielestään toimineensa Jumalan pyhän sanan valossa arvioituna pappislupauksen ja omantuntonsa mukaisesti kehottaessaan ohittamaan sellaisen opetuksen ja sellaiset paimenet, jotka estävät toimimasta Kristuksen opetuksen mukaisesti.

Sadinmaa esittää vastineessaan piispoille kaksi kysymystä. Hänen mukaansa piispat ohittavat kultaisen säännön ja tämän vuoksi halventavat Kristuksen jakamatonta rakkautta ja Jumalan pyhää sanaa. Vastineessaan Sadinmaa kysyy, aikovatko piispat jatkaa hänen määrittelemäänsä halventamista. Toisen kysymyksen mukaan Sadinmaan mielestä piispat toimivat vastoin piispanlupaustaan. Vastineessaan Sadinmaa ei vastaa hänelle tehtyihin kysymyksiin, mutta sen sijaan kysyy piispoilta, aikovatko he jatkaa hänen käsityksensä mukaista piispanlupauksen rikkomista.

Tuomiokapitulin aiempi arvio ja ratkaisu koskien määräaikaista pappisvirasta pidättämistä***Pastori Kai Sadinmaan vanhurskauttamisoppia, kuolleen kollegan elämäntyötä ja Augsburgin tunnustusta koskevat kirjoitukset***

Kai Sadinmaan kirjoitus "Kirkon on luovuttava vanhurskauttamisopista" on hyvin provokatiivisesti otsikoitu. Vanhurskauttamisoppi on käytännössä luterilaisen kirkon keskeisin oppi. Lutherin mukaan vanhurskauttamisopista ei voi yhtään väistyä tai antaa periksi, vaikka taivas, maa ja kaikki muu katoavainen sortuisi. Reformaattorin mukaan vanhurskauttamisoppiin perustuu koko oppimme ja elämämme.

Sadinmaa on kuitenkin vastineessaan ilmoittanut, että hän ei ole vaatinut kirkkoa luopumaan vanhurskauttamisopista ja näin ollen hän on peruuttanut väitteensä. Sadinmaan mukaan hän on toivonut paradigman muutosta. Tässä valossa tulkittuna hänen tekstinsä voidaan lukea vanhurskauttamisopin sisällön ja sanoituksen suhteen välisenä arviointina.

Papin on tärkeää opettaa niin, että opetuksellaan ei hämmennä seurakuntalaisia tai heidän käsitystään siitä, mikä on kirkon tunnustus. Vaikka otsikko voidaan nähdä tällaisena seurakuntalaisten hämmäntämisenä, teksti itsessään ja vastine lausuntopyyntöön avaavat Sadinmaan intentioksi halun selittää vanhurskauttamisopin sisällön ja sanoituksen suhdetta tämän päivän

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

ihmiselle. Olennaista on, että Sadinmaa on erikseen perunut kirjoituksensa otsikon väitteen ja todennut, että hän ei ole vaatinut kirkkoa luopumaan vanhurskauttamisopista.

Sadinmaan Facebook-kommenttikirjoitusta, joka koski hyvin vähän aikaa aiemmin äkillisesti kuolleen pappiskollegan elämäntyön julkista arvostelua, voidaan pitää tahdittomana ja surevia läheisiä loukkaavana käytöksenä. Vastaavasti luterilaisten päätunnustuksen Augsburgin tunnustuksen kutsumista pelon ja vihan uskonnoksi voi tulkita siten, että Sadinmaa käsittää oman kirkkonsa pelon ja vihan uskontona. Augsburgin tunnustuksen historiallisen ja ekumeenisen kontekstin sekä kirjoitustyylilajin näkökulmasta tällaista luonnehdintaa voi pitää omituisena tai mahdollisesti vahinkona.

Kantelun kohteena oleva kirjoitus on yksittäinen lyhyt kommentti sosiaalisen median keskusteluryhmässä. Ryhmä on rajattu, tosin hyvin laaja, yli 5000 jäsentä käsittävä. Vaikka kommentin sisältöä voi pitää osin sopimattomana, sille ei voi antaa liian suurta painoarvoa.

Pastori Kai Sadinmaan kehotus kumota pappisvirka, kehotus viettää maallikkoehtoollista ja kehotus irrottautua piispojen kaitsennasta

Kai Sadinmaa esittää erityisesti kolme kirkon virkaan liittyvää väitettä ja kehotusta, jotka ovat selkeässä ristiriidassa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksen kanssa:

1. Väite pappisvirasta vääränä sekä kehotus kumota pappisvirka,
2. Seurakuntalaisille osoitettu kehotus toimittaa ns. maallikkoehtoollista, siis viettää ehtoollisen sakramenttia ilman pappia,
3. Seurakuntalaisille ja papeille osoitettu kehotus sanoutua irti piispojen ohjauksesta.

Nämä kolme väitettä ja kehotusta muodostavat sisäisesti johdonmukaisen kokonaisuuden. Kun pappisvirka nähdään vääränä ja halutaan kumota (1), tämä opillinen vakaumus johtaa seurakuntalaisille suunnattuun kehotukseen viettää ehtoollista ilman pappia (2) ja lopulta myös seurakuntalaisille ja papeille suunnattuun kehotukseen kumota piispan virka ja irtisanoutua heidän kaitsennastaan (3).

Teologian historiallisesti kirkon viran kumoamista koskevat vaatimukset eivät ole uusia, vaan toistelevat 1500-luvun uudestikastajaliikkeen eli radikaalireformaation korostuksia. Ne pyrittiin oikeuttamaan kehittämällä niin sanottu rappioteoria, jonka mukaan kirkko rappeutui ja turmeli Jeesuksen alkuperäisen evankeliumin konstantinolaisessa käänteessä 300-luvun alussa, kun kristityille myönnettiin uskonnonvapaus ja kristinusko sai virallisen aseman.

Luterilaiset tunnustuskirjat yhdistävät kastajaliikkeen niin sanottuihin "hurmahenkiin" (saks. Schwärmerei) ja torjuivat useita näiden opetuksia. Tämä koskee myös käsitystä papin ja piispan virasta.

Vaatus pappisviran ja -vihkimyksen kumoamisesta

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Kai Sadinmaa on luvannut papiksi vihkimisessä ”pysyä Jumalan puhtaassa sanassa ja siihen perustuvassa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa” (KJ 5:6 §). Jokainen papiksi vihittävä lupaa, että ”en julkisesti julista tai levitä enkä salaisesti edistä tai suosi sitä vastaan sotivia oppeja.” Kirkon tunnustus perustuu Raamattuun, kolmeen vanhan kirkon uskontunnustukseen sekä evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjoihin (KL 1:1 §). Raamattu on kirkon elämän ylin ohje ja ekumeenisten uskontunnustusten ja luterilaisten tunnustuskirjojen katsotaan olevan sen oikeita ja ohjeellisia selityksiä (KJ 1:1 §).

Augsburgin tunnustuksen, kirkkomme tärkeimmän tunnustuskirjan, mukaan kolmiyhteinen Jumala on asettanut kirkkoonsa pappisviran. Virka on siten Jumalan asettama (lat. *institutum est ministerium*, saks. *Gott hat das Predigtamt eingeschätzt*). Siksi se on kirkolle välttämätön ja yksi (vaan ei ainoa) todellisen kirkon tuntomerkki.

Keskiajan kirkosta poiketen luterilaiset tunnustuskirjat korostavat pappisviran palveluluonnetta: Jumala on asettanut sen seurakunnan palvelemiseksi. Siksi kirkon virasta käytetään termin *sacerdos* sijasta termiä *ministerium*, palvelija/palveluvirka. Pappisviran keskeiset tehtävät ovat evankeliumin julistaminen puhtaasti (lat. *pure*) ja Kristuksen asettamien sakramenttien hoitaminen oikein (lat. *recte*). Pappi ei siten voi puhua tai toimia kuinka tahansa, vaan hänen tulee julistaa Jumalan sanaa puhtaasti eli Kristuksen evankeliumin ja kirkon yhteisen uskonkäsityksen mukaisesti sekä toimittaa sakramentit ”oikein” eli kussakin paikalliskirkossa voimassa olevan kirkkolainsäädännön mukaisesti.

Augsburgin tunnustus liittyy evankeliumin julistuksen, sakramenttien jakamisen ja niitä palvelevan pappisviran ihmisen pelastumiseen: Jumala synnyttää ja lahjoittaa ihmiselle pelastavan uskon juuri sanan julistuksen, kasteen ja ehtoollisen sekä niitä palvelevan pappisviran kautta. Kasteeseen perustuva kaikkien kristittyjen yhteinen pappeus ja pappisvihkimykseen perustuva palveluviran pappeus eivät siten kumoa toisiaan, vaan kuuluvat yhteen ja tukevat toisiaan. Kysymys kirkon pappisvirasta ei ole sivuasia. Se kytketään suoraan ihmisen pelastukseen ja saa erityisen painavan merkityksen.

”Kirkollisesta virasta: Jotta saisimme tämän uskon, on asetettu evankeliumin opettamisen ja sakramenttien jakamisen virka. Sanaa ja sakramentteja välineinä käyttäen lahjoitetaan Pyhä Henki, joka niissä, jotka kuulevat evankeliumin, vaikuttaa uskon missä ja milloin Jumala hyväksi näkee.” (Augsburgin tunnustus, V artikla).

Jotta asiasta ei jäisi mitään epäselvää, Augsburgin tunnustus kieltää kirkon virkaan kutsumattomia henkilöitä toimittamasta sakramentteja. ”Kirkollisesta järjestyksestä seurakuntamme opettavat, ettei kirkossa kukaan saa julkisesti opettaa eikä hoitaa sakramentteja ilman asianmukaista kutsumista.” Augsburgin tunnustus, XIV artikla). Kyse on nimenomaan pappisvirasta, siihen kutsumisesta ja vihkimisestä. Tämä käy ilmi esimerkiksi Philipp Melanchthonin omasta selitysteoksesta Augsburgin tunnustukseen.

Luterilaiset tunnustuskirjat kyllä torjuvat paavin ylivaltaan liittyvät vaatimukset. Mutta ne torjuvat myös kastajaliikkeen esittämät vaatimukset pappisviran kumoamisesta.

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Reformaation tutkijat Günther Gassmann ja Scott Hendrix ovat kirjoittaneet niin kansainvälisesti kuin Suomessakin arvostetun aseman saaneen luterilaisten tunnustuskirjojen kommentaarin. Kirjaa voi pitää standardikommentaarina, jota käytetään sekä yliopiston perusopetuksessa että kirkon pastoraalikursseilla. Kirjoittajat toteavat: "Viran muita näkökohtia – kuten pappisviran olennaista asemaa kirkossa, piispanvirkaa, viran varsinaisen (pastoraalisen ja oikeudellisen vallan erottelua ja pappisvihkimyksen välttämättömyyttä – ei kumottu, vaan ne säilytettiin ja uudistettiin reformaation periaatteiden mukaisesti" (Johdatus luterilaiseen tunnustukseen, s. 152).

Pappisviran ja -vihkimyksen asema tulee ilmi myös kirkkomme myöhemmästä kehityksestä. Luterilaisesta tunnustuksesta johtuu, että Suomen evankelis-luterilainen kirkko on johdonmukaisesti säilyttänyt pappisviran aseman kirkkolainsäädännössä ja papiksi vihkimisen osana jumalanpalveluselämää. Kun 1980-luvulla keskusteltiin mahdollisuudesta avata pappisvirka naisille, keskustelun osapuolet olivat yksimielisiä siitä, että luterilaisen uskonkäsityksen mukaan pappisvirka on Jumalan asettama ja siten kirkolle välttämätön. Mikäli kirkon sisällä vaikuttava hengellinen liike on pyrkinyt kumoamaan pappisviran, tämä on johtanut väistämättä välirikoon kirkon kanssa. Näin kävi viimeksi esikoislestadiolaisen herätysliikkeen kanssa 2010-luvun puolivälissä.

Ekumeenisissa asiakirjoissa kirkko on puolustanut käsitystä pappisvirasta Jumalan asettamana ja siten kirkolle välttämättömänä. Ekumeenisissa oppikeskusteluissa kirkkomme on pitänyt yhteistä käsitystä pappisvirasta yhtenä ehtoollisyhteyden välttämättömänä ehtona. Ilman riittävää yksimielisyyttä pappisvirasta ja papiksi vihkimisestä välttämättömänä osana kirkon hengellistä elämää ehtoollisyhteyttä ei voi syntyä.

Suomessakin käytetyn luterilaisten tunnustuskirjojen kommentaarin mukaan pappisvirka on olemassa ainoastaan siksi, että kolmiyhteinen Jumala käyttää sitä välikappaleenaan pelastaessaan ihmiskuntaa. "Tätä tarkoitusta varten Jumala on asettanut ja määrännyt palveluviran, jonka välityksellä Pyhä Henki johtaa ihmiset vanhurskauttavaan uskoon. Viralla on siten jumalallinen oikeutus, eikä se ole pelkkä kirkon luoma käytännön järjestely, jossa kaikille yhteiset tehtävät annetaan muutamien yksilöiden tehtäväksi. Kirkko kutsuu ja vihkii ihmisiä virkaan, jonka Jumala on asettanut. Virka kuuluu olennaisena ja välttämättömänä osana tunnustuskirjojen soteriologiseen keskuksen [...] Tunnustuskirjoissa vakuutetaan, että julkisen palveluviran hoitamisen kannalta vihkimys on välttämätön." (Gassmann & Hendrix: Johdatus luterilaiseen tunnustukseen, s. 158).

Kirkkolainsäädäntö heijastaa johdonmukaisesti edellä kuvattua käsitystä. Kirkkolain mukaan "pappisviralla tarkoitetaan tunnustuskirjojen mukaista evankeliumin julistamiseksi ja sakramenttien jakamiseksi asetettua kirkon virkaa, johon kutsutaan ja johon vihitään pappisvihkimyksessä" (KL 5:1a §). Pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli. Kirkkolainsäädännön mukaan pappi vastaa ehtoollisjumalanpalveluksen, kasteen, avioliittoon vihkimisen ja hautaan siunaamisen toimittamisesta sekä rippikoulun johtamisesta. Pappisviran kumoaminen merkitsisi luterilaisesta tunnustuksesta luopumista ja asettaisi vaakalaudalle kirkon hengellisen elämän.

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

18.08.2021

Edellä sanottu ei merkitse kasteeseen perustuvan yhteisen pappouden väheksymistä. Luterilaisen uskonkäsitykseen kuuluu sekä pappisviran että kaikkien kastettujen kristittyjen pappouden korostaminen. "Luterilaisen näkemyksen mukaan tarvitaan erityinen virka, jonka Jumala asettanut julkista sananjulistusta, sakramenttien jakamista ja synninpäästöä varten. Kasteessa saatu yleinen pappuus on kuitenkin aivan yhtä tärkeä. Se ilmentää kaikkien kristittyjen yhdenvertaisuutta Jumalan edessä sekä heidän apostolista velvollisuuttaan antaa sanojen ja elämän todistus evankeliumista omissa tilanteissaan. Erityinen ja yleinen pappuus kuuluvat yhteen, ja niiden pitäisi palvella toisiaan" (Gassmann & Hendrix: Johdatus luterilaiseen tunnustukseen, s. 218).

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Sadinmaan esittämät näkemykset pappisviran kumoamisesta ja papiksi vihkimisen tarpeettomuudesta ovat vastoin kirkon tunnustusta.

Kehotus toimittaa maallikoehtoollisia

Sadinmaa on paitsi vaatinut kumoamaan pappisviran ja -vihkimyksen, myös kehottanut toimittamaan ehtoollista ilman pappisvirkaa (ns. maallikoehtoollinen). Nämä näkemykset kuuluvat hänen kirjoituksiinsa periaatteellisesti yhteen: "Kirkossa on puhuttu jo ties kuinka kauan maallikoiden aktivoimisesta, heille tilan antamisesta. Sitä ei tule koskaan tapahtumaan, niin kauan kuin meillä on virkakirkko, niin kauan kun piispoja ja meitä pappeja ei tulla suistamaan jalustoiltaan. Me emme tule koskaan antamaan maallikoille valtaa. Heidän pitää ottaa se. Heidän pitää vapauttaa kirkko siitä vankeudesta johon Rooman imperiumi sen kahlitsi 1700 vuotta sitten. Papit eivät tule sitä tekemään vaan ainoastaan maallikot. Hyvät ihmiset! Tehkää vallankumous! Kokoontukaa yhteen ja jakakaa ehtoollista kodeissanne. Älkää erotko kirkosta, vaan murtakaa pappisvalta."

Pappi lupaa pysyä kirkon tunnustuksessa. Kirkon tunnustuksen mukaan "kukaan ei saa julkisesti hoitaa sakramenteja ilman asianmukaista kutsumista" (Augsburgin tunnustus XIV artikla). Periaatteella halutaan muun muassa varjella ehtoollisen yhteysluonnetta. Ehtoollinen ei ole kenenkään ihmisen tai hengellisen liikkeen yksityisomaisuutta, vaan yhteysateria (*communio*), joka yhdistää ihmisen Kristukseen ja hänen kirkkoonsa. Ehtoollinen on myös Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen julkista ja yhteistä muistamista seurakunnassa.

Luterilaiset tunnustuskirjat asettavat messun eli yhteisen ehtoollisjumalalanpalveluksen kirkon hengellisen elämän keskuksiksi. "Messu on säilytetty meidän keskuudessamme ja sitä vietetään suurella kunnioituksella" (Augsburgin tunnustus XXIV). Ehtoollista vietetään jokaisena pyhäpäivänä nimenomaan yhteisenä jumalalanpalveluksena, jota pappi johtaa ja johon seurakunta osallistuu. Tämän sanotaan perustuvan "kirkon esikuvaan, Raamatun ja isien ohjeeseen."

Muun muassa näiden syiden takia luterilaisissa tunnustuskirjoissa kielletään sekä maallikoehtoollinen eli se, että seurakuntalaiset viettävät ehtoollista keskenään ilman pappia (Augsburgin tunnustus XIV) että yksityisehtoollinen eli se, että pappi viettää ehtoollista yksin ilman seurakuntaa vain omaksi

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

hartaukseen. "Ehtoollisen viettäminen yksikseen on ihmisten päähänpisto, epävarma, tarpeeton, jopa kielletty (Schmalkaldenin opinkohdat (II, 8).

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkojärjestyksessä säädetään, että Herran pyhää ehtoollista vietetään seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa (KJ 2:9 §). "Ehtoollisen jakaa pappi" (KJ 2:12 §). Muutoinkin ehtoollisen viettoa säädellään muita toimituksia enemmän, jotta se säilyttää yhteysluonteensa, eikä vääristy vallankäytön välineeksi. Ehtoollisen viettoa koskevien säädösten rikkominen on johtanut johdonmukaisesti kirkollisen yhteyden katkeamiseen. Näin kävi esimerkiksi esikoislestadiolaiselle herätysliikkeelle 2010-luvun puolivälisessä sen jälkeen, kun liikkeen piirissä ryhdyttiin viettämään niin sanottuja maallikkoehtoollisia ilman kirkon virkaan vihittyä pappia. Useissa hiippakunnissa piispat antoivat seurakunnille ohjeita, joiden mukaan maallikkoehtoollisia ei tule sallia seurakunnan tiloissa eikä antaa kirkkotiloja käyttöön esikoislestadiolaisten kirkkopyhiä varten.

Helsingin piispa Irja Askola on vuonna 2016 muiden silloisten piispojen kanssa liittynyt vetoomukseen, jossa esikoislestadiolaisia on varoitettu yhteyden katkeamisesta, mikäli he eivät pidättäydy käytännöistä, jotka ovat "yksiselitteisesti kirkon tunnustuksen" vastaisia. Näillä käytännöillä on viitattu pappisviran merkityksestä luopumiseen ja maallikkoehtoollisen viettoon. Vastaavasti samana vuonna 2016 Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli on samoista syistä asessori Anja Nurmisen esittelystä hylännyt Esikoislestadiolaiset ry:n paikallisosaston hakemuksen saada lupa pitää rippikouluja. Helsingin osalta päätös on tehty ennalta ehkäisevästi, Helsingissä ei ollut vietetty maallikkoehtoollista, mutta kehoitettu siihen ja siksi järjestön pitkään jatkuneet evankelis-luterilaisen kirkon rippikoulut lopetettiin siten, että lupaa rippikoulujen järjestämiseen ei tuomiokapitulista myönnetty.

Sadinmaan kehoitus viettää ehtoollista ilman pappia on kirkon tunnustuksen vastainen.

Kehotus sanoutua irti piispoista

Kehotus sanoutua irti piispoista on johdonmukainen seuraus vaatimuksesta kumota pappeus. Pastori Sadinmaa kehottaa useissa kohden sanoutumaan irti piispoista. Hän toteaa 23.8.2020 Ylen Horisontti-ohjelmassa lukemassaan vetoomuksessa: "Kehotamme kaikkien hiippakuntien ja koko Suomen kirkon jäseniä ja työntekijöitä sanoutumaan irti piispojen Kristuksen jakamattoman rakkauden halventamisesta. Ehdotamme, että me, koko Suomen ev.-lut. kirkon seurakuntien jäsenet ja työntekijät lakkaamme pitämästä piispoja hengellisinä paimeninamme."

Miia Krausen johtamassa Ylen radio-ohjelmassa 8.10.2020 hän toteaa, että piispan virka tulee kumota.

Viikin kirkossa pitämässään saarnassa ja sen pohjalta tekemässään sosiaalisen median päivityksessä hän katsoo, ettei piispojen johtamalla kirkolla ole mitään historiallista, asiallista tai hengellistä yhteyttä Jeesuksen evankeliumiin eikä alkukirkkoon. Kirkko on seurausta konstantinolaiseen käänteeseen liittyvästä "petoksesta". Koko nykyinen Suomen evankelis-luterilainen kirkko on rappeutunut täydelliseksi vastakohtaksi Jeesuksen

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

alkuperäisestä seurakunnasta. Katkos on perustava ja täydellinen: ”Kirkko autoritaarishierarkkisena uskomusjärjestelmänä on tuottanut kirkko-instituution, joka on kääntynyt alkuperäisen olemuksensa vastakohtaksi.” Nykyinen kirkko on ”roomalainen, antiikkinen rakennus”, joka on tullut tiensä päähän. Sadinmaan mukaan piispan virka on saanut alkunsa tästä rappiollisesta kehityksestä ja myöhemmät piispan viran haltijat ovat myös siitä vastuussa.

Sadinmaan kehotuksen arviointia

Piispan virka tulee kreikan termistä *episkopos*. Uudessa testamentissa termiä käytetään viisi kertaa. Kerran *episkopos* viittaa Kristukseen (1. Piet. 2:25), muissa kohdissa se viittaa paikallisen kirkon johtajiin. Uusi testamentti siis tuntee monien muiden tehtävien ohella myös seurakunnan kaitsijan eli piispan viran. He esiintyivät apostolien rinnalla, palvelivat seurakuntia julistamalla evankeliumia ja osallistuivat kirkon lähetystehtävän toteuttamiseen. Lisäksi pastoraalikirjeet todistavat rukouksen ja kännenpäällepanemisen kautta tapahtuvasta vihkimyksestä. Vihkimykseen yhdistettiin erityisen armolahjan (*charisma*) välittäminen (esim. 2. Tim. 1:6, 1. Tim. 4:14).

Luterilaisissa tunnustuskirjoissa suhde piispan virkaan määritellään erityisesti Augsburgin tunnustuksen viimeisessä eli XXVII artiklassa. Siinä arvostellaan piispoja maallisten ja hengellisten tehtävien sekoittamisesta. Arvostelu kohdistuu piispojen viranhoidon tapaan: luterilaisten mielestä monet piispat eivät keskity vain hengelliseen tehtävään, vaan ottavat itselleen myös maallisia eli yhteiskunnallisia tehtäviä, joita nykyisin hoitavat lähinnä oikeuslaitos, poliisi ja puolustusvoimat. Lisäksi arvostellaan sitä, että piispat ovat antaneet evankeliumiin kuulumattomia säädöksiä esimerkiksi ruokien erottelusta siinä tarkoituksessa, että niillä ansaittaisiin syntien anteeksiantamus ja pelastus.

Augsburgin tunnustus ei kuitenkaan vaadi kumoamaan piispan virkaa, vaan hoitamaan sitä evankeliumin mukaisesti. Augsburgin tunnustuksen mukaan itse virka on osa Jumalan asettamaa kirkon virkaa, jonka perusta on Kristuksen kutsussa ja apostolien virassa: ”Meikälaisten mielipide on, että avainten valta eli piispojen valta merkitsee evankeliumin mukaisesti valtaa ja Jumalan käskyä saarnata evankeliumia, antaa anteeksi ja pidättää synnit sekä toimittaa sakramentit. Kristus näet lähettää apostolit käskien: Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin minäkin lähetän teidät.”

Kirkon ulkonaisen järjestyksen, viran ja rakenteen tulee palvella kirkon lähetystehtävää ja ihmisten pelastusta. Viran painopiste ei ole arvojärjestyksissä tai persoonallisissa ominaisuuksissa, vaan Jumalan sanan julistuksessa ja Kristuksen asettamien sakramenttien hoitamisessa, siis seurakunnan palvelutehtävässä.

”Tunnustuskirjoissa suhtaudutaan avoimesti piispan viran jatkamiseen, mikäli piispat ymmärtävät virkansa evankeliumin palvelemiseksi. Piispan päätehtävät ovat samat kuin papinkin, mutta piispojen erityisen opetusviran vastuulla on puolustaa oikeaa oppia ja torjua sellaiset opit, jotka ovat evankeliumin vastaisia. Tunnustuskirjat vahvistavat luterilaisen reformaation valmiuden pitää kiinni viran perinteisestä rakenteesta ja siihen sisältyvästä, apostolisen seuraannon mukaisesta piispanvirasta. Apostolinen seuraanto ymmärretään tällöin piispallisten konsekraatioiden ja vihkimysten

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

18.08.2021

suksessioksi.” (Gassmann & Hendrix: Johdatus luterilaiseen tunnustukseen, 159-160).”

Koska Saksassa katoliset piispat eivät suostuneet vihkimään evankelisia pappeja, suhde piispanvirkaan tuli vaikeaksi reformaation emämaassa. Sen sijaan reformaatioajalla perinteisestä piispanvirasta pidettiin kiinni esimerkiksi Ruotsi-Suomessa ja se on säilynyt olennaisena osana kirkon hengellistä elämää ja rakennetta nykypäivään saakka.

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli yhdessä (KL 5:1 §). Piispa vihkii papit. Muu käytäntö ei ole kirkkolainsäädännön mukaan mahdollinen. Jokainen pappi kuuluu johonkin hiippakuntaan. Kuuluminen merkitsee suostumista asianomaisen piispan ja tuomiokapitulin kaitsentaan eli ohjaus- ja valvontavaltaan.

Piispa on pappien ja seurakuntien ylin kaitsija (KJ 18:1 §). Piispa ohjaa, tukee ja valvoo hiippakuntansa pappeja. Piispaa ja hänen toimintaansa voi kritisoida. Pappi ei kuitenkaan voi asettua kirkkolainsäädännössä määritellyn kaitsennan ulkopuolelle. Pyytäessään vihkimystä pappi lupaa pysyä kirkon tunnustuksessa ”ja noudattaa kirkon lakia ja järjestystä.” Siten pappi itse suostuu piispan ja tuomiokapitulin kaitsentaan eli ohjaus- ja valvontavaltaan.

Pappi, joka irtisanoutuu piispastaan ja kehottaa muita tekemään samoin, rikkoo omaa pappislupaustaan. Tällaisista tapauksista on useita esimerkkejä lähihistoriassa. 2000-luvun alussa Luther-säätiön, nykyisen Lähetyshiippakunnan toimintaan, liittyi useita Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa vihittyjä pappeja. Osa heistä irtisanoutui oman hiippakuntansa piispan kaitsennasta ja kehotti muita tekemään samoin. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispat totesivat yhteisessä kannanotossaan 21.3.2013, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappina oleminen ja lähetyshiippakunnan pappistehtävissä toimiminen ovat toisensa poissulkevia vaihtoehtoja: ”Papin toimiminen lähetyshiippakunnan tehtävissä on ilmeisessä ristiriidassa papilta odotettavan lojaalisuuden ja pappislupauksen kanssa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappi ei voi kuulua lähetyshiippakunnan papistoon”.

Vaikka Sadinmaa ei ole liittymässä toisen uskonnollisen yhteisön papistoon tai kaitsentaan, yhteistä Luther-säätiön papeille on kuitenkin irtisanoutuminen oman hiippakunnan ja piispan kaitsennasta. Näin toimineiden Luther-säätiön kuuluneiden pappien toimia käsiteltiin muun muassa Turun, Tampereen ja Oulun hiippakunnan tuomiokapituleissa. Kaikissa hiippakunnissa papit määrättiin menettämään pappisvirkinsä.

Näin ollen piispan kaitsennasta irtisanoutuminen ja siihen kehottaminen merkitsee asiallisesti ottaen myös pappisviran olemuksesta ja velvollisuuksista irtisanoutumista.

Kristitty voi hyvin toimia sellaisessa uskonnollisessa yhteisössä tai kirkkokunnassa, joka ei vihi erityiseen pappisvirkaan, joka toteuttaa maallikkoehtoisia ja joka ei tunnusta pappeja kaitsevaa piispanvirkaa. Evankelis-luterilaisen kirkkomme tunnustuksen suhteen mainitut ratkaisut ovat kuitenkin yhteensovittamattomia. Siksi pastori Kai Sadinmaan on syytä pohtia harkinta-aikana, haluaako hän perua kirkon tunnustuksen vastaisen

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

opetuksensa ja kieltää kehotuksensa ja osoittaa tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa. Muussa tapauksessa tuomiokapitulin on kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin nojalla määrättävä hänet menettämään pappisvirransa.

Aiempi päätös koskien määräaikaista pappisvirasta pidättämistä

Tuomiokapituli päätti istunnossaan 20.1.2021 kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin nojalla pidättää pastori Kai Sadinmaan pappisvirasta kuuden kuukauden ajaksi. Jos Sadinmaa ei ole pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli määrää hänet menettämään pappisvirransa.

Tuomiokapituli päätti kirkkolain 6 luvun 65 §:n 3 momentin nojalla panna päätös täytäntöön heti.

Oikaisuvaatimus aiemmasta päätöksestä

Tuomiokapituli käsitteli 17.3.2021 Kai Sadinmaan oikaisuvaatimuksen ja totesi ettei asiassa ole esitetty sellaista selvitystä, joka antaisi aihetta muuttaa tuomiokapitulin 20.1.2021 tekemää päätöstä. Edelleen tuomiokapituli totesi, että Sadinmaalla on edelleen hänelle aiemmin annetun kuuden kuukauden harkinta-ajan kuluessa mahdollisuus osoittaa tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa.

Lausuntopyyntö koskien pappisviran menettämistä

Kuuden kuukauden harkinta-ajan jälkeen Kai Sadinmaalle lähetettiin lausuntopyyntö 22.7.2021. Lausuntopyynnössä todettiin, että tuomiokapituliin ei ole tullut ilmoitusta siitä, että Sadinmaa haluaisi perua kirkon tunnustuksen vastaisen opetuksensa ja siten osoittaa tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa. Edelleen lausuntopyynnössä todettiin, että tuomiokapitulin tulee näin olleen kirkkolain 5 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan määrätä Sadinmaa menettämään pappisvirransa. Lausuntopyynnössä todettiin, että Sadinmaalla on mahdollisuus halutessaan pyytää lisää aikaa vastaamiselleen.

Kai Sadinmaan vastaus lausuntopyyntöön

Sadinmaa vastasi 24.7.2021 lausuntopyyntöön seuraavasti sähköpostilla.

”En ole koskaan irtisanoutunut kirkon tunnustuksesta vaan sitoutunut siihen siinä määrin, kuin se kuvaa oikeaa uskoa. Niin tulen myös jatkossa tekemään. Teidän tunnustuksessa pysymisen vaatimuksessa on kyse alistumisen rituaalista ja sen hyväksymisestä, että piispat ovat oikeassa vaikka ovat väärässä. Todellisuudessa yksikään pappi ei pysy kirjaimellisesti tunnustuksessa, eikä pidäkään. Te puolestaan toimitte minun erottamisessa tunnustuksen ydintä, rakkautta ja totuudellisuutta, vastaan. Te suojelette Teemu Laajasaloa ja uhraatte minut joka on hänen toimiaan julkisesti kritisoinut. Näin saatte raivatuksi häiriötekijän pois kirkosta. Kyse on vallankäytöstä ja vahvemman oikeudesta, ei muusta.

Helsingissä 24.7.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

18.08.2021

Kai Sadinmaa”

Arviointi

Kai Sadinmaa on pidätetty määräaikaisesti pappisvirasta 20.1.2021. Perusteena päätöksessä on kolme syytä. Ensinnäkin tuomiokapituli on todennut, että Sadinmaan esittämät näkemykset pappisviran kumoamisesta ja papiksi vihkimisen tarpeettomuudesta ovat vastoin kirkon tunnustusta. Toiseksi tuomiokapituli on todennut, että Sadinmaan kehoitus viettää ehtoollista ilman pappia on kirkon tunnustuksen vastainen. Kolmanneksi tuomiokapituli on todennut, että piispan kaitsennasta irtisanoutuminen ja siihen kehottaminen merkitsee asiallisesti ottaen myös pappisviran olemuksesta ja velvollisuuksista irtisanoutumista.

Päätöksessä on johtopäätöksenä myös todettu, että kristitty voi hyvin toimia sellaisessa uskonnollisessa yhteisössä tai kirkkokunnassa, joka ei vihi erityiseen pappisvirkaan, joka toteuttaa maallikoehtoollisia ja joka ei tunnusta pappeja kaitsevaa piispanvirkaa. Evankelis-luterilaisen kirkkomme tunnustuksen suhteen mainitut ratkaisut ovat kuitenkin yhteensovittamattomia.

Sadinmaalle on erikseen kaikissa prosessin vaiheissa todettu, että hänellä on yhä mahdollisuus osoittaa harkinta-ajan kuluessa haluavansa pysyä kirkon tunnustuksessa. Tämä on todettu hänelle päätöksessä, oikaisuvaatimuksessa ja kuulemisessa. Sadinmaa ei ole halunnut vastata niihin kysymyksiin, joita häneltä on kysytty eikä hän ole antanut selvitystä nimenomaisesti niistä kolmesta tunnustuksen vastaisesta opetuksesta, joiden perusteella hänet on pappisvirasta pidätetty.

Kirkko tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa ja luterilaisissa tunnustuskirjoissa (KL 1:1 §). Kirkon tunnustus antaa siten myönteisen lähtökohdan ja perustan kirkon koko elämälle. Se ohjaa kirkon julistusta, opetusta, sakramenttien toimittamista, kasvatustyötä, jumalanpalveluselämää, diakoniaa, lähetystyötä, hallintoa ja yhteiskunnallisen vastuun kantamista. Kirkon tunnustus on tarkemmin ilmaistu Raamatussa, ekumeenisissa uskontunnustuksissa ja luterilaisissa tunnustuskirjoissa. Tähän kolmijakoon perustuu myös Luterilaisen maailmanliiton konstituutio.

Myös pappisvirka perustuu kirkon tunnustukseen. Kirkon tunnustuksen mukaan pappisvirka on Jumalan asettama ja sen keskeisimpiä tehtäviä on evankeliumin julistaminen puhtaasti ja sakramenttien jakaminen oikein (Augsburgin tunnustus V). Siksi on johdonmukaista, että kirkkolaisa edellytetään papilta kirkon tunnustuksessa pysymistä. Tämä ilmaistaan pappislupauksessa: ”Tahdon pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa. En julkisesti julista tai levitä enkä salaisesti suosi tai edistä sitä vastaan sotivia oppeja” (KJ 5:6 §). Papiksi vihkimisessä kysytään, tahdotko ”kolmiyhteisen Jumalan nimessä ryhtyä pappisvirkaan ja hoitaa sitä oikein ja uskollisesti Jumalan sanan ja kirkkomme tunnustuksen mukaisesti”.

Lisäksi pappi lupaa noudattaa kirkon lakia ja järjestystä. Tähän kuuluu myös se, että vihkimyksessä hän suostuu hiippakunnan kaitsentaan.

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Kirkkolain 5 luvun 3 §:n mukaan papin, joka ei ole pysynyt kirkon tunnustuksessa, voi tuomiokapituli pidättää pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos pappi ei ole pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli määrää hänet menettämään pappisviransa.

Kirkkolain pykälä on kirjoitettu kaksivaiheiseksi siten, että ensivaiheessa pappi pidätetään pappisvirasta määrääjäksi. Tätä on pidettävä harkinta-aikana, jonka aikana papilla on mahdollisuus itse harkita, haluaako hän sitoutua Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustukseen. Tämä harkinnan mahdollisuus on erikseen todettu useaan otteeseen Sadinmaalle. Harkinta voi johtaa siihen, että pappi itse hakee eroa pappisvirasta tai että hän osoittaa tahtovansa pysyä jatkossa kirkon tunnustuksessa. Säännös ensinnäkin edellyttää, että pappi ilmaisee oman "tahtonsa" pysyä kirkon tunnustuksessa. Lisäksi edellytetään, että hän myös "osoittaa" sen asianmukaisella tavalla, esimerkiksi perumalla kirkon tunnustuksen vastaisen opetuksen ja pidättymällä jatkossa sellaisen esittämisestä.

Sadinmaan vastauksen mukaan hän ei ole koskaan irtisanoutunut kirkon tunnustuksesta. Toisaalta hän ilmaisee sitoutuneensa siihen vain osittain eli "siinä määrin, kuin se kuvaa oikeaa uskoa". Epäselväksi jää, miltä osin kirkon tunnustus kuvaa oikeaa uskoa ja millä tavoin se kuvaa sitä väärin tai virheellisesti. Sadinmaan mukaan yksikään pappi ei pysy kirjaimellisesti kirkon tunnustuksessa, eikä hänen mukaansa siihen pidä pyrkiäkään. Tämä lienee tulkittavissa niin, että Sadinmaan mukaan tunnustuksessa pysyminen on ensinnäkin käytännössä mahdotonta. Lisäksi tunnustuksessa pysymistä ei Sadinmaan lausunnon mukaan pidä tavoitella: papin "ei pidäkään" siihen pyrkiä.

Sadinmaa sanoo, ettei kukaan pappi pysy tunnustuksessa "kirjaimellisesti". Tuomiokapituli on arviossaan ottanut huomioon, että poikkeama tunnustuksesta voi olla vakava tai lievä. Sadinmaan esittämät kiistanalaiset opetukset koskevat 1. sakramenttien oikeaa toimittamista, erityisesti ehtoollisen pätevyyttä, 2. pappisvirkaa, johon hän on itsekin suostunut sekä 3. piispanviran kieltämistä. Näitä on pidettävä kirkon tunnustuksen ja pappisviran uskottavan hoitamisen kannalta erityisen olennaisina asioina.

Vapaus ajatella, sanoa ja uskoa ovat kaikkien vapauksien ytimessä. Jos niitä ei ole, ei ole vapautta ollenkaan. Myös papille kuuluvat nämä kaikki vapaudet. Kriittinen ajattelu, yhteinen kehitys ja maailman muutoksien ymmärtäminen edellyttävät kaikkea tätä. Ilman vapaata puhetta myöskään kirkko ei voi kehittyä, etsiä juuriansa tai rakentaa tulevaa.

Pappisvirassa, kirkon opetusvirassa, sanomisen vapaudet ovat kapeammat. Papin tehtävänä on opiskella ja siihen kuuluu ennakkoluuloton kysyminen ja kriittinen etsiminen. Toisaalta pappi on viranhoidossaan ja opetustyössään sidottu. Hänen pappisviransa ei ole hänen omansa, vaan se on kirkon virka. Pappi sitoutuu pappislupauksessaan kirkon tunnustuksessa pysymiseen ja siihen, että ei "julkisesti julista tai levitä eikä salaisesti edistä tai suosi sitä vastaan sotivia oppeja". Ollessaan valmis ottamaan vastaan pappisviran, pappi myös samalla kaventaa omia vapauksiaan, hän luopuu jostain. Papilla voi olla esimerkiksi omia virkateologisia käsityksiä, mutta hän ei voi vedota

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

uskonnonvapauteensa ja vaatia niitä sovellettavaksi vastoin kirkon opetusta. Pappisvirka ei ole kenenkään subjektiivinen oikeus.

Pappisviran keskeiset tehtävät ovat evankeliumin julistaminen puhtaasti ja Kristuksen asettamien sakramenttien hoitaminen oikein. Pappi ei siten voi puhua tai toimia kuinka tahansa, vaan hänen tulee julistaa Jumalan sanaa puhtaasti eli Kristuksen evankeliumin ja kirkon yhteisen uskonkäsityksen mukaisesti sekä toimittaa sakramentit oikein eli kirkossa voimassa olevan kirkkolainsäädännön mukaisesti.

Kirkkomme liittyy evankeliumin julistuksen, sakramenttien jakamisen ja niitä palvelevan pappisviran ihmisen pelastumiseen: Jumala synnyttää ja lahjoittaa ihmiselle pelastavan uskon juuri sanan julistuksen, kasteen ja ehtoollisen sekä niitä palvelevan pappisviran kautta. Kysymys kirkon pappisvirasta ei ole sivuasias. Se kytketään kirkon tunnustuksessa suoraan ihmisen pelastukseen ja saa erityisen painavan merkityksen.

Papille kuuluu oikeus paitsi kriittiseen ajatteluun myös kriittiseen keskusteluun. Tällöin kontekstilla on merkitystä. Yliopistossa tapahtuva akateemisen teologian tekeminen tai synodaalikokouksessa käydyt kollegiaaliset keskustelut ovat vapaampia. Saarnatuolista julistaminen ja julkinen opetus ovat sidotumpaa. Seurakuntalaisten ja sanankuulijoiden oikeus on kuulla nimenomaisesti kirkon opetusta – opetusta, joka nousee kirkon tunnustuksesta, jossa pappi on sitoutunut pysymään.

Sadinmaan vastauksessa esitetään ensin, ettei hän ole irtisanoutunut kirkon tunnustuksesta, sen jälkeen ilmaistaan, että hän on sitoutunut siihen vain osittain ja lopuksi esitetään käsitys, että tunnustukseen ei edes pidä sitoutua. Muilta osin vastauksessa arvostellaan piispoja, esitetään näkemyksiä vallankäytöstä ja arvioidaan tuomiokapitulin motiiveja. Arvioita voidaan pitää poleemisina ja kiistanalaisina. Tuomiokapitulin päätöksessä koskien Sadinmaan määräaikaista pappisvirasta pidättämistä on erikseen todettu, että piispaa ja hänen toimintaansa voi kritisoida. Pappi ei kuitenkaan voi asettua kirkkolainsäädännössä määritellyn piispan ja tuomiokapitulin kaitsennan ulkopuolelle.

Sadinmaa ei osoita vastauksessaan, millä tavoin hän on perunut tai korjannut kirkon tunnustuksen vastaista opetusta niissä kolmessa kohdassa, joiden perusteella tuomiokapituli pidätti hänet pappisvirasta. Epäselväksi jää myös se, tahtooko hän pysyä kirkon tunnustuksessa. Edelleen Sadinmaa ei ole ilmaissut, miten hän aikoo jatkossa opettaa niissä kohdissa, joiden perusteella tuomiokapituli pidätti hänet pappisvirasta. Näin ollen Sadinmaa ei ole osoittanut tuomiokapitulille tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa.

Esitys

Kirkkolain 5 luvun 3 §:n mukaan papin, joka ei ole pysynyt kirkon tunnustuksessa, voi tuomiokapituli pidättää pappisvirasta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Jos pappi ei ole pappisvirasta pidättämisen kuluessa pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli määrää hänet menettämään pappisvirkansa.

Tuomiokapituli määrää Kai Sadinmaan menettämään pappisvirkansa.

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Käsittely

Esittelijä täydensi esitystä seuraavasti:

Päätös pannaan kirkkolain 25 luvun 1 §:n 3 momentin nojalla täytäntöön välittömästi.

Tarkastetaan pöytäkirja tältä osin istunnossa.

Käsiteltävänä olevasta asiasta käytiin keskustelu.

Päätös

Päätettiin yksimielisesti esityksen mukaisesti.

Toimenpiteet

Asianosaistiedoksianto: Kai Sadinmaa

Muutoksenhaku

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen tuomiokapitulille (KL 24:3 1 mom. 4 kohta). Valitusosoitus liitteenä.

18.08.2021

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

§ 30 Istunnon päätös

Piispa Teemu Laajasalo päätti istunnon kello 13:53.

Kokouksen puolesta

Nina Rajamäki
sihteeri

Pöytäkirjantarkastus

Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun ja tehtyjen päätösten mukaiseksi.

Marja Heltelä
pöytäkirjantarkastaja

Allekirjoitukset on tehty Domus-asianhallintajärjestelmään.

Oikaisuvaatimusohje/ – kirkollisasiat

Oikaisu-vaatimusoikeus	<p>Tuomiokapitulin päätökseen tyytymätön saa tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen tuomiokapitulille.</p> <p>Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).</p>
Oikaisuvaatimuksen sviranomainen	<p>Oikaisuvaatimusviranomaisen ja yhteystiedot:</p> <p>Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli</p> <p>Käyntiosoite: Bulevardi 16 B, 5. krs Postiosoite: Bulevardi 16.B, 5. krs, 00120 HELSINKI Sähköposti: helsinki.tuomiokapituli@evl.fi</p>
Oikaisuvaatimuksen saika ja sen alkaminen	<p>Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa tuomiokapitulin päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.</p> <p>Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Sähköisen tiedoksiannon osalta asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.</p>
Oikaisuvaatimuksen sisältö	<p>Oikaisuvaatimuskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen</p> <p>Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi</p> <ul style="list-style-type: none"> - oikaisuvaatimuksen tekijän nimi - postiosoite ja mahdollinen sähköpostiosoite, johon asian käsittelyä koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle voidaan toimittaa - tiedot oikaisuvaatimuksen kohteena olevasta päätöksestä - millaista oikaisua päätökseen vaaditaan ja - millä perusteilla oikaisua päätökseen vaaditaan.
Oikaisuvaatimuksen toimittaminen oikaisuvaatimusviranomaiselle	<p>Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusajan kuluessa Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulille. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä tai joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa oikaisuvaatimusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valituskirjelmän voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.</p>
Lisätietoja	
Tiedoksianto asianosaiselle	<p>Lähetetty asianosaiselle sähköpostitse 18.8.2021.</p>